

«تەۋرات 25 - قىسىم»

«يىغا - زارلار»

© مۇقەددەس كىتاب 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

تەۋرات 25-قىسىم

«يىغا-زارلار»

(يەرەمىيا پەيغەمبەرنىڭ يىغا-زارلىرى)
(ياكى «مەرسىيەلەر»)

كىرىش سۆز

يەرەمىيا پەيغەمبەر يازغان تەۋراتتىكى «يىغا-زارلار» قىسمىنى ئۇزۇن تونۇشتۇرۇشنىڭ ھاجىتى يوق. ئېنىقكى، ئۇ پەيغەمبەرنىڭ چوڭ كىتابى («يەرەمىيا») نى تولۇقلايدىغان قوشۇمچىدۇر. مەزكۇر كىتابنىڭ «ئارقا كۆرۈنۈش» نى چۈشىنىش ئۈچۈن ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئاۋۋال «يەرەمىيا» دېگەن قىسمىنى ھەمدە ئۇنىڭغا قوشۇمچە قىلىنغان «كىرىش سۆز»، شۇنداقلا «قوشۇمچە سۆز» نى ئوقۇشىنى تەۋسىيە قىلىمىز. بۇ «يىغا-زارلار» قىسمى توغرىلۇق شۇنى دېيىش زۆرۈركى، كىتابتا قەيت قىلىنغان پەيغەمبەرنىڭ ئۆزىنىڭ جان-جېگەر قېرىنداشلىرى بولغان خەلقنىڭ خۇداغا قىلغان ئاسىيلىقلىرى ھەمدە ئاقۋەتتە تارتقان جازالىرىغا قاراپ، خۇداغا ئۆز دەرد-ئەلەملىرىنى تۆككەنلىرىدىن ئىبارەتتۇر. كىتابتا، بابىل ئىمپېرىيەسى (مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 586-586-يىلى) پەلەستىنگە ئاخىرقى قېتىم تاجاۋۇز قىلغان چاغدىكى دەھشەتلىك ئېزىلىشلەر، ئازاب-ئوقۇبەتلەر، بولۇپمۇ ئۇلارنىڭ يېرۇسالېمنى 18 ئاي قورشاشقا ئالغانلىقى ئالاھىدە بايان قىلىندۇ.

بىز «يەرەمىيا» غا قوشۇمچە قىلىنغان «كىرىش سۆز» دىن يەنە سۆز ئالساق: -
«يەرەمىيا ھەرگىز «مەن ياخشى، باشقىلار يامان» ياكى «ئۆزۈم بەگ، ئۆزۈم چوڭ» دەيدىغان، باشقىلارنى تەنقىد قىلىشقا ئامراق كىشى ئەمەس ئىدى. ئۇ ئۆز ئېلى تەرىپىدىن كەمسىتىلگەن، دائىم ئۇلارنىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ

خۇدانىڭ ئۇلارغا رەھىمدىللىق كۆرسىتىشىنى داۋاملاشتۇرۇشنى تىلگەنلىكىنى كۆرىمىز. بەزى ۋاقىتلاردا ئۇ خۇداغا: «مەن ئۈچۈن قىساس ئالغايىسەن» دەپ دۇئا قىلغىنى بىلەن، «يىغا-زارلار» دېگەن كىتابىدىن، ئۇنىڭ خەلقنىڭ ھالى توغرىلىق چەككەن قايغۇ-ھەسرەتلىرى ۋە ئۇلارغا باغلىغان چوڭقۇر مۇھەببىتىنى كۆرەلەيمىز.

بىز مۇنداق ئاددىي سۆز بىلەن «يەرەمىيا» ھەم ئۇنىڭ «يىغا-زار»لىرىنى تەسۋىرلىيەلەيمىز: «يەرەمىيا»دا خاتىرىلەنگىنى خۇدانىڭ يەرەمىياغا (ئىسرائىل ۋە يەھۇدا ئۈچۈن) ئېيتقان سۆزلىرىنىڭ خاتىرىسى، «يىغا-زارلار»دا خاتىرىلەنگىنى بولسا يەرەمىيانىڭ خۇداغا (ئىسرائىل ۋە يەھۇدا ئۈچۈن) ئېيتقان سۆزلىرىنىڭ خاتىرىسىدۇر؛ «يىغا-زارلار» - يەرەمىيانىڭ خۇدانىڭ سۆزلىرىگە ھەمدە خەلقنىڭ تارتقان ئازاب-ئوقۇبەتلىرىگە بولغان ئىنكاسى، چوڭ بىر «مەرسىيە»سىدۇر.

يەرەمىيا دەرد-ئەلەم ۋە داد-پەريادلىرىنى بىزگە شېئىر شەكلىدە قالدۇرغان. كىتاب بەش مۇناجات (ھەربىر مۇناجات بىر باب) تىن تەركىب تاپىدۇ. ئاۋۋالقى تۆت باب بولسا «ئېلىپبەلىك شېئىر» شەكلىدەدۇر. ئىبرانىي يېزىقىدا 22 ھەرپ بار. «ئېلىپبەلىك شېئىر» بولسا، تاق ئايەتلىرىنىڭ ھەربىرى ئىبرانىي ئېلىپبە تەرتىپىگە ئاساسەن يېڭى ھەرپ بىلەن باشلىنىدۇ (مەسىلەن، ئۇيغۇر تىلىدا بولسا، ئا، ئە، ب - قاتارلىق ھەرپلەر بىلەن باشلانغانغا ئوخشاش).

ئۈچىنچى باب ئۈچ ئايەتتىن تەركىب تاپقان 22 بۆلەككە بۆلۈنگەن بولۇپ، ئۇنىڭدا 66 ئايەت بار؛ بۆلەكلەر «ئېلىپبە تەرتىپى» بويىچە يېزىلىدۇ، ھەربىر بۆلەكتىكى ئۈچ ئايەت ئوخشاش ھەرپ بىلەن باشلىنىدۇ.

كىتابنىڭ يەنە بىر ئالاھىدىلىكى: 2-، 3- ھەم 4-بابلاردا، «ئېلىپبە تەرتىپى»دە ئىككى ھەرپ، يەنى «پى» (16-ھەرپ) ۋە «ئاينى» (17-ھەرپ) ئالماشتۇرۇلىدۇ. ئىككى ھەرپنىڭ ئالماشتۇرۇلۇشىنىڭ سەۋەبى بۈگۈنكى كۈنگىچە چوڭ بىر سىرىدۇر. كىتابنىڭ بەشىنچى بابى «ئېلىپبەلىك شېئىر» شەكلىدە يېزىلغان ئەمەس، لېكىن ئۇنىڭدىمۇ 22 ئايەت بار.

دېگىنىمىزدەك، كىتابتا باشتىن-ئاياغ سۆزلىگۈچى يەرەمىيادۇر. ئۇ بەزىدە «زىئون» ياكى يېرۇسالېمغا، بەزىدە ئىسرائىلغا ۋەكىل بولۇپ سۆزلەيدۇ.

مەزمۇن: —

- 1-باب، 22-1 1-مۇناجات («ئېلىپبەلىك شېئىر») يېرۇسالېمنىڭ قايغۇ-
 ھەسرىتى
- 2-باب، 22-1 2-مۇناجات («ئېلىپبەلىك شېئىر») يېرۇسالېمنىڭ جازالىنىشى
- 3-باب، 66-1 3-مۇناجات («ئېلىپبەلىك شېئىر») جازا ۋە ئۈمىد
- 4-باب، 22-1 4-مۇناجات («ئېلىپبەلىك شېئىر») «خاراىلىك ئىچىدە
 تۇرغان يېرۇسالېم»
- 5-باب، 22-1 5-مۇناجات («ئېلىپبەلىك شېئىر» ئەمەس) رەھىم تىلەش
 دۇئاسى

«يىغا-زارلار»

1-مۇناجات - يېرۇسالېمنىڭ قايغۇ-ھەسرەتى

(ئىزاھات: بىرىنچى بابتا يەرەمىيا يېرۇسالېمنى مۇسەبەتتە بولغان ئايال ياكى قىز سۈپىتىدە تەسۋىرلەيدۇ، ئۇنىڭ دەردىدە قايغۇرىدۇ. قارىشىمىزچە، مۇشۇ بابتىكى «ئۇ» يېرۇسالېم (زىئون)نى كۆرسىتىدۇ، شۇنداقلا «ئۇ» مۇسەبەتلىك ئايال ياكى قىز سۈپىتىدە كۆرۈنىدۇ. بىرىنچى بابتا «مەن» — پەيغەمبەر ئۆزىنى يېرۇسالېمنىڭ ئورنىغا قويۇپ، مۇسەبەتلىك ئايال ياكى قىز سۈپىتىدە يېرۇسالېمنىڭ ئورنىدا قايغۇرىدۇ («مەن» ياكى «ئۇ» ئايالچە رودتا ئىپادىلەنگەن).

1 x (ئالەق) ¹ ئاھ!

ئىلگىرى ئادەملەر بىلەن لىق تولغان شەھەر،
ھازىر شۇنچە يىگانە ئولتۇرىدۇ!
ئەللەر ئارىسىدا كاتتا بولغۇچى،
ھازىر تۆل خوتۇندەك بولدى!
ئۆلكىلەر ئۈستىدىن ھۆكۈم سۈرگەن مەلىكە،
ھاشارغا تۇتۇلدى!

ك (بەت) ² ئۇ كېچىچە ئاچچىق يىغا كۆتۈرمەكتە؛
مەڭزىدە كۆز ياشلىرى تاراملىماقتا؛
ئاشنىلىرى ئارىسىدىن ⁽¹⁾،

ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىدىغان ھېچبىرى يوقتۇر؛
بارلىق دوستلىرى ئۇنىڭغا ساتقۇنلۇق قىلدى ⁽²⁾،

¹ «ئاشنىلىرى» — تۆۋەندىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

² «ئاشنىلىرى» ۋە «دوستلىرى» — يېرۇسالېمغا ئىتتىپاقداش بولايلى دېگەن بات ئەللەرنى ياكى يېرۇسالېمدىكىلەر تايانغان بۇتلارنى كۆرسىتىدۇ.

ئۇلار ئۇنىڭغا دۈشمەن بولۇپ كەتتى.

۱ (گىمەل) ³ يەھۇدا جەبىر-جاپا ھەم ئېغىر قۇللۇق ئاستىدا⁽³⁾،

سۈرگۈنلۈككە چىقتى؛

ئۇ ئەللەر ئارىسىدا مۇساپىر بولدى،

ھېچ ئارام تاپمايدۇ؛

ئۇنى قوغلىغۇچىلارنىڭ ھەممىسى،

ئۇنىڭغا يېتىشىۋېلىپ، ئۇنى تار يولدا قىستايدۇ؛

۲ (دالەت) ⁴ ھېچكىم ھېيتلارغا كەلمىگەنلىكى تۈپەيلىدىن،

زىنۇغا بارىدىغان يوللار ماتەم تۇتماقتا.

بارلىق قوۋۇقلىرى چۆلدەرەپ قالدى،

كاھىنلىرى ئاھ-زار كۆتۈرمەكتە،

قىزلىرى دەرد-ئەلەم ئىچىدىدۇر؛

ئۆزى بولسا،

قاتتىق ئازابلانماقتا.

۳ (خې) ⁵ كۈشەندىلىرى ئۇنىڭغا خوجايىن بولدى،

دۈشمەنلىرى روناق تاپماقتا⁽⁴⁾؛

چۈنكى ئۇنىڭ كۆپلىگەن ئاسىيلىقلىرى تۈپەيلىدىن،

پەرۋەردىگار ئۇنى جەبىر-جاپاغا قويدى.

ئۇنىڭ بالىلىرى كەلمەسكە كەتتى،

كۈشەندىسىگە ئەسىر بولۇپ سۈرگۈن بولدى.

۴ (ۋاۋ) ⁶ بارلىق ھۆرمەت-شۆھرىتى زىنۇنىڭ قىزىدىن كەتتى⁽⁵⁾؛

ئەمىرلىرى يايلاقنى تاپالمىغان كىيىكلەردەك بولدى؛

ئۇلارنىڭ ئوۋچىدىن ئۆزىنى قاچۇرغۇدەك ھېچ دەرمانى قالمىدى.

۵ (زائىن) ⁷ خارلانغان، سەرگەردان بولغان كۈنلىرىدە،

خەلقى كۈشەندىسىنىڭ قولىغا چۈشكەن،

³ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «جەبىر-جاپا ھەم ئېغىر قۇللۇقتىن كېيىن،...».

⁴ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «ئۇنى بۇلاڭ-تالاڭ قىلدى».

⁵ ياكى «ئېلىپ كېتىلدى».

ھېچكىم ياردەم قولىنى سوزمىغان چاغدا⁽⁶⁾،
يېرۇسالېم قەدىمدە ئۆزىگە تەۋە بولغانلىرىنى،
قىممەتلىك بايلىقلىرىنى يادىغا كەلتۈرمەكتە؛
كۈشەندىلىرى ئۇنىڭغا مەسخىرىلىك قارايتتى؛
كۈشەندىلىرى ئۇنىڭ نابۇت بولغانلىقىنى مەسخىرە قىلىشتى.

π (خەت) ⁸ يېرۇسالېم ئەشەددىي ئېغىر گۇناھ سادىر قىلغان؛
شۇنىڭ بىلەن ئۇ ھارام بولدى⁽⁷⁾؛

ئۇنىڭ يالڭاچلىقىنى كۆرگەچكە،
ئۇنى ھۆرمەتلىگەنلەر ھازىر ئۇنى كەمسىتىدۇ؛
ئۇپاتتا، ئۇ تارتقىنىچە ئۇ كەينىگە بۇرۇلدى.

ν (تەت) ⁹ ئۇنىڭ ئۆز ھەيزلىرى ئېتەكلىرىنى بۇلغىۋەتتى؛
ئۇ ئاقىۋىتىنى ھېچ ئويلىمىغاندۇر؛

ئۇنىڭ يىقىلىشى ئاجايىپ بولدى؛
ئۇنىڭغا تەسەللى بەرگۈچى يوقتۇر؛

— «ئاھ پەرۋەردىگار، خارلانغىنىمغا قارا!

چۈنكى دۈشمەن ھالىمدىن ماختىنىپ كەتتى!»

ρ (يود) ¹⁰ كۈشەندىسى قولىنى ئۇنىڭ قىممەتلىك نەرسىلىرى ئۈستىگە
سوزدى؛

ئۆزىنىڭ مۇقەددەس جايىغا ئەللەرنىڭ بېسىپ كىرگەنلىكىنى كۆردى؛
سەن ئەسلى ئۇلارنى ئىبادەت جامائىتىگە «كىرىشكە بولمايدۇ» دەپ
مەنئىي قىلغانغۇ!

σ (كاف) ¹¹ بىر چىشلەم نان ئىزدەپ،

ئۇنىڭ خەلقىنىڭ ھەممىسى ئۇ تارتماقتا؛

جېنىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈنلا،

⁶ «ھېچكىم ياردەم قولىنى سوزمىغان چاغ» — يەھۇدا ھەردائىم باشقا ئەللەر بىلەن ئىتتىپاقداش بولماقچى بولۇپ كەلگەن — لېكىن ھالقىلىق پەيتتە «ئىتتىپاقداشلىرى» ئۇنىڭغا ھېچ ياردەم قىلمىغان.

⁷ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «شۇڭا ئۇ مازاقنىڭ ئويىپكىتى بولدى».

ئۇلار قىممەتلىك نەرسىلىرىنى ئاشلىققا تېگىشتى.

«ئاھ پەرۋەردىگار، قارا!

مەن ئەرزىمەس سانالدىم.

ۛ (لامەد) ¹² ئەي ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلار،

بۇ سىلەر ئۈچۈن ھېچ ئىش ئەمەسمۇ؟

قاراپ باق، مېنىڭ دەرد-ئەلىمىمدەك باشقا دەرد-ئەلەم بارمىدۇ؟

پەرۋەردىگار ئوتلۇق غەزىپىنى چۈشۈرگەن كۈنىدە،

ئۇنى مېنىڭ ئۈستۈمگە يۈكلىدى.

ۛ (مەم) ¹³ ئۇ يۇقىرىدىن ئوت ياغدۇردى، ئوت سۆڭەكلىرىمدىن ئۆتۈپ

كۆيدۈردى.

ئۇ ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غەلبە قىلدى.

ئۇ پۇتلىرىم ئۈچۈن تور-تۇزاقنى قويۇپ قويدى،

مېنى كەينىمگە ياندۇردى،

ئۇ مېنى نابۇت قىلدى،

كۈن بويى ئۇ مېنى زەئىپلەشتۈردى.

ۛ (نۇن) ¹⁴ ئاسىيلىقلىرىم بويۇنتۇرۇق بولۇپ بويۇنۇمغا باغلاندى؛

قوللىرى تانىنى چىڭ چىگىپ چەمبەرچاس قىلىۋەتتى؛

ئاسىيلىقلىرىم بويۇنۇمغا ئارتىلدى؛

ئۇ دەريانىمىنى مەندىن كەتكۈزدى؛

رەب مېنى مەن قارشىلىق كۆرسىتەلمەيدىغانلارنىڭ قوللىرىغا تاپشۇردى.

ۛ (سامەق) ¹⁵ رەب بارلىق باتۇرلىرىمنى ئوتتۇرۇمدىلا ⁽⁸⁾ يەرگە ئۇرۇۋەتتى؛

ئۇ مېنىڭ خىل يىگىتلىرىمنى ئېزىشكە،

ئۈستۈمدىن ھۆكۈم چىقىرىشقا كېڭەش چاقىردى.

رەب گويلا ئۆزۈم كۆلچىكىدىكى ئۆزۈملەرنى چەيلىگەندەك،

يەھۇدانىڭ پاك قىزىنى چەيلىۋەتتى.

ۛ (ئايىن) ¹⁶ مۇشۇلار تۈپەيلىدىن تاراملاپ يىغلىماقتىمەن؛

مېنىڭ كۆزلىرىم، مېنىڭ كۆزلىرىمدىن سۇ ئېقىۋاتىدۇ؛

⁸ «ئوتتۇرۇمدىلا» — يېرۇسالېمنىڭ ئوتتۇرىسىدا، ئەلۋەتتە.

ماڭا تەسەللى بەرگۈچى، جېنىمنى ئەسلىگە كەلتۈرگۈچى مەندىن يىراقتۇر⁽⁹⁾؛

بالىلىرىمنىڭ⁽¹⁰⁾ كۆڭلى سۇنۇقتۇر،
چۈنكى دۈشمەن غەلبە قىلدى.
۵ (پې) 17 زىئون قولىنى سوزماقتا،
لېكىن ئۇنىڭغا تەسەللى بەرگۈچى يوق؛
پەرۋەردىگار ياقۇپ توغرىلۇق پەرمان چۈشۈردى –
قوشنىلىرى ئۇنىڭ كۈشەندىلىرى بولسۇن⁽¹¹⁾!
يېرۇسالېم ئۇلار ئارىسىدا نىجىس نەرسە دەپ قارالدى.

يېرۇسالېم سۆزلەيدۇ

۶ (تسادە) 18 پەرۋەردىگار ھەققانىيدۇر؛
چۈنكى مەن ئۇنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلدىم!
ئەي، بارلىق خەلقلەر، ئاڭلاڭلار!
دەردلىرىمگە قاراڭلار!
پاك قىزلىرىم، ياش يىگىتلىرىم سۈرگۈن بولدى!
7 (كوفى) 19 ئاشنىلىرىمنى چاقىردىم،
لېكىن ئۇلار مېنى ئالدىغانىدى؛
جان ساقلىغۇدەك ئوزۇق-تۈلۈك ئىزدەپ يۈرۈپ،
كاھىنلىرىم ھەم ئاقساقاللىرىم شەھەردە نەپەستىن قالدى.
6 (رەش) 20 قارا، ئى پەرۋەردىگار، چۈنكى ئازار چېكىۋاتىمەن!
ھەددىدىن زىيادە ئاسىيلىق قىلغىنىم تۈپەيلىدىن،
ئىچ-باغرىم قىيىنلىۋاتىدۇ،
يۈرىكىم ئۆرتىلىپ كەتتى.

⁹ «ماڭا تەسەللى بەرگۈچى، جېنىمغا مەدەت بەرگۈچى» — خۇدا ئۆزىدۇر.

¹⁰ «بالىلىرىم» — ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە باركى، سۆزلىگۈچى ھازىر يېرۇسالېم، شۇڭا «مېنىڭ بالىلىرىم» ئۆزىدە تۇرۇۋاتقانلارنى كۆرسىتىدۇ، ئەلۋەتتە.

¹¹ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇنىڭ كۈشەندىلىرى ئەتراپىغا ئولاشسۇن».

سرتتا قىلىچ ئانىسىنى بالىسىدىن جۇدا قىلدى،
 ئۆيلىرىمىدە⁽¹²⁾ بولسا ئۆلۈم-ۋابا ھۆكۈم سۈرمەكتە!
ψ (شىين) ²¹ خەقلەر ئاھ-زارلىرىمنى ئاڭلىدى؛
 لېكىن تەسەللى بەرگۈچىم يوقتۇر؛
 دۈشمەنلىرىمنىڭ ھەممىسى كۈلپىتىمدىن خەۋەردار بولۇپ،
 بۇ قىلغىنىڭدىن خۇشال بولدى؛
 سەن جاكارلىغان كۈننى⁽¹³⁾ ئۇلارنىڭ بېشىغا چۈشۈرگەيسەن،
 شۇ چاغدا ئۇلارنىڭ ھالى مېنىڭكىدەك بولىدۇ.
π (تاۋ) ²² ئۇلارنىڭ بارلىق رەزىللىكىنى كۆز ئالدىڭغا كەلتۈرگەيسەن،
 بارلىق ئاسىيلىقلىرىم ئۈچۈن مېنى قانداق قىلغان بولساڭ،
 ئۇلارغىمۇ شۇنداق قىلغايىسەن؛
 چۈنكى ئاھ-زارلىرىم نۇرغۇندۇر،
 قەلبىم ئازابىتىن زەئىپلىشىپ كەتتى!

2-مۇناجات — يېرۇسالېمنىڭ جازالانىشى

2 **x** (ئالەف) ¹ رەب غەزەپ بۇلۇتتى بىلەن زىئون قىزىنى شۇنداق قاپلىدى!
 ئۇ ئىسرائىلنىڭ شەرەپ-جۇلاسىنى ئاسماندىن يەرگە چۆرۈۋەتتى،
 غەزىپى چۈشكەن كۈنىدە ئۆز تەختىپەرىنى ھېچ ئېسىدە قالدۇرمىدى⁽¹⁴⁾.
б (بەت) ² رەب ياقۇپنىڭ⁽¹⁵⁾ بارلىق تۇرالغۇلىرىنى يۇتۇۋەتتى، ھېچ ئايىمىدى؛
 ئۇ قەھرى بىلەن يەھۇدانىڭ قىزىنىڭ قەلئە-قورغانلىرىنىڭ ھەممىسىنى
 غۇلاتتى⁽¹⁶⁾؛

¹² ئىبرانى تىلىدا «ئىچىدە».

¹³ «سەن جاكارلىغان كۈن» — خۇدا يەرەمىياغا ۋە باشقا پەيغەمبەرلەرگە ئىسرائىلنى جازالايدىغان بىر كۈننى ھەم يات ئەللەرنى جازالايدىغان بىر كۈننى ۋەھىي قىلغانىدى.

¹⁴ «ئىسرائىلنىڭ شەرەپ-جۇلاسى» خۇدانىڭ «تەختىپەر»ى — بۇلار خۇدانىڭ مۇقەددەس ئىبادەتخانىسىنى كۆزدە تۇتۇشى مۇمكىن.

¹⁵ «ياقۇپ» — مۇشۇ ئايەتلەردە ياقۇپنىڭ ئەۋلادلىرىنى، يەنى ئىسرائىللارنى كۆرسىتىدۇ، ئەلۋەتتە.

¹⁶ «قەلئە-قورغانلىرى» — بەلكىم يەھۇدانىڭ مۇستەھكەم شەھەرلىرىنى كۆرسىتىدۇ.

ئۇ پادىشاھلىقنى ئەمىرلىرى بىلەن ئومۇسقا قويۇپ،
يەر بىلەن يەكسان قىلىۋەتتى.

۱ (گىمەل) ³ ئۇ قاتتىق غەزەپتە ئىسرائىلنىڭ ھەممە مۇڭگۈزلىرىنى
كېسىۋەتتى ⁽¹⁷⁾؛

دۈشمەننى توسۇغان ئوڭ قولىنى ئۇنىڭ ئالدىدىن تارتىۋالدى؛
لاۋۇلداپ كۆيگەن ئۆز ئەتراپىنى يەپ كەتكۈچى ئوتتەك،
ئۇ ياقۇپنى كۆيدۈرۈۋەتتى ⁽¹⁸⁾.

۲ (دالەت) ⁴ دۈشمەندەك ئۇ ئوقياسىنى كەردى؛
ئۇنىڭ ئوڭ قولى ئېتىشقا تەييارلانغانىدى؛

كۆزىگە ئىسسىق كۆرۈنگەنلەرنىڭ ھەممىسىنى كۈشەندىسى كەبى قىردى؛
زىئون قىزىنىڭ چېدىرى ئىچىدە،
قەھرىنى ئوتتەك ياغدۇردى؛

۳ (خې) ⁵ رەب دۈشمەندەك بولدى؛
ئۇ ئىسرائىلنى يۇتۇۋالدى،

ئوردىلىرىنىڭ ھەممىسىنى يۇتۇۋالدى؛
ئۇنىڭ قەلئە-قورغانلىرىنى يوقاتتى،

يەھۇدانىڭ قىزىدا ماتەم ۋە يىغا-زارلارنى كۆپەيتتى.

۴ (ۋاۋ) ⁶ ئۇ ئۇنىڭ كەپىسىنى باغچىنى پاچاقلاتقاندا پاچاقلاتتى ⁽¹⁹⁾؛
ئۇ ئىبادەت سورۇنلىرىنى ⁽²⁰⁾ يوقىتىۋەتتى؛

¹⁷ تەۋراتتا، «مۇڭگۈز»لەر كۆپ ھاللاردا ئادەملەرنىڭ ئابروي-شۆھرىتىنى بىلدۈرىدۇ. مۇشۇ يەردە ئىسرائىلنىڭ پەخرى بولغان ئابرويلىق مۆتىۋەرلىرىنى ياكى بانۇر ئەزىمەتلىرىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. مۇڭگۈزلەر ئادەمنىڭ بېشىدىن ئۆسكەن ئەمەس!

¹⁸ «ياقۇپ» — مۇشۇ يەردە ياقۇپنىڭ زېمىنى ۋە شەھەر-يېزىلىرىنى كۆرسىتىدۇ.

¹⁹ «ئۇنىڭ كەپىسى» — مۇشۇ يەردە يەنە مۇقەددەس ئىبادەتخانىنى كۆرسىتىدۇ؛ گەرچە ئىبادەتخانا غايەت زور ئىمارەت بولسىمۇ، ئىبادەتخانا خۇدا ئالدىدا پەقەت بىر «كەپە»، ۋاقىتلىق بىر نەرسە، خالاس.

²⁰ ياكى «ئىبادەت سورۇنى» (بۇ كېيىنكى تەرجىمە توغرا بولسا، ئۇمۇ ئىبادەتخانىنى كۆرسىتىدۇ)

پەرۋەردىگار زىئوندا ھېيت-بايراملار ھەم شاباتلارنى خەلقنىڭ ئېسىدىن چىقىرىۋەتتى⁽²¹⁾؛

غەزەپ ئوتى بىلەن پادىشاھ ھەم كاھىنى چەتكە قېقىۋەتتى.

۲ (زائىن) ⁷ رەب قۇربانگاھىنى تاشلىۋەتتى،

مۇقەددەس جايدىن ۋاز كەچتى؛

ئۇ زىئوندىكى ئوردىلارنىڭ سېپىللىرىنى دۈشمەنىنىڭ قولىغا تاپشۇردى؛

ھەتتا پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىدە،

ئۇلار ھېيت-ئايەم كۈنىدىكىدەك تەنتەنە قىلىشتى!

۳ (خەت) ⁸ پەرۋەردىگار زىئون قىزىنىڭ سېپىللىرىنى چىقىۋېتىشنى قارار قىلغان؛

ئۇ ئۇنىڭغا ھالاك ئۆلچەم تانىسىنى تارتىپ قويغان⁽²²⁾؛

ئۇ قولىنى چىقىشتىن ھېچ ئۈزۈلمىدى؛

ئۇ ھەم ئىستېھكاملارنى ھەم سېپىلنى زارلاتتى؛

ئىككىسى تەڭ ھالسىراپ قايغۇرماقتا.

۴ (تەت) ⁹ ئۇنىڭ دەرۋازىلىرى⁽²³⁾ يەر تېگىگە غەرق بولۇپ كەتتى؛

ئۇ ئۇنىڭ تۆمۈر-تاقاقلىرىنى پارە-پارە قىلىۋەتتى.

پادىشاھى ھەم ئەمىرلىرى ئەللەر ئارىسىغا پالاندى؛

تەۋراتتىكى تەرىپىيە-يوليورۇق⁽²⁴⁾ يوقاپ كەتتى،

پەيغەمبەرلىرى⁽²⁵⁾ پەرۋەردىگاردىن ۋەھىي-كۆرۈنۈشلەرنى ئىزدەپ تاپالمايدۇ.

²¹ «شاباتلار»، يەنى «شابات كۈنلىرى» — «شابات» دەم ئېلىش كۈنى، خۇدا ئىسرائىلغا: سىلەرگە مۇقەددەس كۈن بولسۇن دەپ بېكىتكەن، شەنبە كۈنىنى كۆرسىتىدۇ.

²² دېمەك، ھەممىگە قادىر خۇدا يېرۇسالېمنىڭ ھالاك بولۇشىنى ئاللىقاچان تەپسىلىي ئۆلچەپ قويغانىدى.

²³ كونا زامانلاردا شەھەرنىڭ قوۋۇق-دەرۋازىلىرى مۆتىۋەرلەر سوراق قىلىش، نەسىھەت قىلىش، مەسلىھەت بېرىشكە ئولتۇرىدىغان جاي ئىدى (5:14 نى كۆرۈڭ).

²⁴ ياكى «تەۋرات» — ئىبرانىي تىلىدا «تەۋرات» دېگەن سۆز «يوليورۇق»، «تەرىپىيە» دېگەن مەنىدە.

²⁵ «پەيغەمبەرلىرى» — خۇدانىڭ پەيغەمبەرلىرى ئەمەس، بەلكى «يەھۇدانىڭ پەيغەمبەرلىرى». بۇ ھەجۋىي گەپ، ئۇ «ساختا پەيغەمبەرلەر» نى كۆرسىتىدۇ (14-ئايەت، «يەر»، 13:14-18 نىمۇ كۆرۈڭ)؛ ئەزاكىيال پەيغەمبەر ۋە يەرەميا پەيغەمبەر ئاللىقاچان يېرۇسالېمنىڭ ۋەيران قىلىنىشى توغرىلىق ئالدىنلا تەپسىلىي بېشارەت بەرگەنىدى.

۱۰ (يود) زىمۇن قىزىنىڭ ئاقساقاللىرى،

يەردە زۇۋان سۈرمەي ئولتۇرماقتا؛

ئۇلار باشلىرىغا توپا-چاڭ چېچىشتى؛

ئۇلار بېلىگە بۆز يۈگۈپلىشتى؛

يېرۇسالېمنىڭ پاك قىزلىرىنىڭ باشلىرى يەرگە كىرىپ كەتكۈدەك بولدى.

۱۱ (كاف) مېنىڭ كۆزلىرىم تاراملىغان ياشلىرىمدىن ھالىدىن كەتتى؛

ئىچى-باغرىلىرىم زەردايغا تولدى؛

جىگرىم يەر يۈزىگە تۈكۈلۈپ پارە-پارە بولدى،

چۈنكى خەلقىمنىڭ قىزى نابۇت قىلىندى،

چۈنكى شەھەر كۈچلىرىدا ئارىسىدىلەر ھەم بوۋاقلار ھوشسىز ياتماقتا.

۱۲ (لامەد) ئۇلار شەھەر كۈچلىرىدا يارىلانغانلاردەك ھالىدىن كەتكەندە،

ئانىلىرىنىڭ قۇچىقىدا يېتىپ جان تالاشقاندا،

ئانىلىرىغا: «يېمەك-ئىچمەك نەدە؟»⁽²⁶⁾ دەپ يالۋۇرۇشماقتا.

۱۳ (مەم) مەن دەردىڭىگە گۇۋاھچى بولۇپ، سېنى نېمىگە ئوخشىتارمەن؟

سېنى نېمىگە سېلىشتۇرارمەن، ئى يېرۇسالېم قىزى؟

ساڭا تەسەللى بېرىشتە، نېمىنى ساڭا تەڭ قىلارمەن، ئى زىمۇننىڭ پاك

قىزى؟⁽²⁷⁾

چۈنكى سېنىڭ ياراڭ⁽²⁸⁾ دېڭىزدەك چەكسىزدۇر؛

كىم سېنى ساقايتالسىۇن؟

۱۴ (نۇن) پەيغەمبەرلىرىڭنىڭ سەن ئۈچۈن كۆرگەنلىرى بىمەنىلىك ھەم

ئەخمەقلىقتۇر؛

ئۇلار سېنىڭ قەبىھلىكىڭنى ھېچ ئاشكارە قىلمىدى،

شۇنداق قىلىپ ئۇلار سۈرگۈن بولۇشۇڭنىڭ ئالدىنى ئالمىدى.

ئەكسىچە ئۇلارنىڭ سەن ئۈچۈن كۆرگەنلىرى يالغان بېشارەتلەر ھەم

۲۶ ئىبرانىي تىلىدا: «نان-شاراب نەدە؟». قۇرغاقچىلىق تۈپەيلىدىن بەلكىم پەقەت شارابلا

قالدىمۇ، سۇ يوقمىدۇ؟

۲۷ ئايەتتىكى بارلىق سۆزلەر بەلكىم زىمۇننىڭ دەرد-ئەلىمنى ئۆلچىگىلى بولمايدىغانلىقىنى

كۆرسىتىشى مۇمكىن (ئاخىرىدا «ياراڭ» توغۇرلۇق سۆزلەيدۇ).

۲۸ ئىبرانىي تىلىدا «...سېنىڭ بۆسۈلگەن جايىڭ...».

ئېزىتقۇلۇقلاردۇر⁽²⁹⁾.

۵ (سامەق) ¹⁵ يېنىڭدىن ئۇتۇۋاتقانلارنىڭ ھەممىسى ساڭا قاراپ چاۋاكلىشىدۇ؛

ئۇلار ئۇشقىرتىپ يېرۇسالېمنىڭ قىزىغا باش چاپقاشماقتا: -
«گۈزەللىكنىڭ جەۋھىرى، پۈتكۈل جاھاننىڭ خۇرسەنلىكى» دەپ ئاتالغان
شەھەر مۇشۇمدۇ؟⁽³⁰⁾

۶ (پى) ¹⁶ بارلىق دۈشمەنلىرىڭ ساڭا قاراپ ئاغزىنى يوغان ئېچىپ مازاق قىلماقتا،

ئۇش-ئۇش قىلىشىپ، چىشلىرىنى غۇچۇرلاتماقتا؛
ئۇلار: «بىز ئۇنى يۇتۇۋالدىق!

بۇ بەرھەق بىز كۈتكەن كۈندۇر!

بىز بۇنى ئۆز كۆزىمىز بىلەن كۆرۈشكە مۇيەسسەر بولدۇق!» - دېمەكتە.

۷ (ئايىن) ¹⁷ پەرۋەردىگار ئۆز نىيەتلىرىنى ئىشقا ئاشۇردى؛

قەدىمدىن تارتىپ ئۆزىنىڭ بېكىتكەن سۆزىگە ئەمەل قىلدى⁽³¹⁾؛

ئۇ ھېچ رەھىم قىلماي غۇلاتتى؛

ئۇ دۈشمەننى ئۈستۈڭدىن شاداندۇردى؛

كۈشەندىلىرىڭنىڭ مۇڭگۈزىنى يۇقىرى كۆتۈردى.

۸ (تسادە) ¹⁸ ئۇلارنىڭ كۆڭلى رەبگە ندا قىلماقتا!

²⁹ «بېشارەتلەر» - ئىبرانى تىلىدا «يۈكلەر» ياكى «يۈكلەنگەن بېشارەتلەر». ئادەتتە «يۈك» دېگەن سۆز بېشارەتنىڭ ئېغىرلىقىنى، ۋەزىنى، مۇھىم سۆز ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ يەردە «يۈك»، شۈبھىسىزكى، كىنايىلىك گەپ بولۇپ، مۇشۇنداق كىشىلەرنىڭ «بېشارەتلىرى» كىشىلەرگە ھېچ ئىلھام ياكى مەدەت بەرمەي، ئەكسىچە، ئەمەلىيەتتە، ئادەملەرگە «ئېغىر يۈك» ئارتىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

«ئېزىتقۇلۇق» نىڭ باشقا بىر خىل تەرجىمىسى «چىقىرىشقا (يەنى، سۈرگۈن بولۇشقا) سەۋەبچى» دېگەن بولىدۇ.

³⁰ بۇ ئايەتتىكى «چاۋاكلىشىش» مەسخىرە قىلىشنى بىلدۈرسە كېرەك. يەرۇسالېمنى كۈرسىتىغان «گۈزەللىكنىڭ جەۋھىرى» «پۈتكۈل جاھاننىڭ خۇرسەنلىكى» دېگەنلەر «زەب» 2:50 ۋە 2:48 دىن ئېلىنغان.

³¹ . پەرۋەردىگار ئۆزۈندىن بۇيان (مۇسا پەيغەمبەر دەۋرىدىن تارتىپ) ئىسرائىلغا بۆتپەرەسلىك ۋە ئىتائەتسىزلىكنىڭ ئاقىۋىتى توغرىلىق ئاگاھلاندۇرۇپ كەلگەنىدى.

ئى زىئون قىزىنىڭ سېپىلى!
 ياشلىرىڭ دەريادەك كېچە-كۈندۈز ئاقسۇن!
 ئۆزۈڭگە ئارام بەرمە؛
 ياش تامچىلىرىڭ تاراملاشتىن ئارام ئالمىسۇن!
۶ (كوف) ¹⁹ تۈن كېچىدە ئورنۇڭدىن تۇر،
 كەچتە جېسەك باشلىنىشى بىلەن ندا قىل!
 كۆڭلۈڭنى رەبىنىڭ ئالدىغا سۈدەك تۆك؛
 نارسىدىلىرىڭنىڭ ھاياتى ئۈچۈن ئۇنىڭغا قوللىرىڭنى كۆتۈر!
 ئۇلار بارلىق كۈچلىرىڭ دوقمۇشىدا قەھەتچىلىكتىن ھالدىن كەتمەكتە.
۶ (رەش) ²⁰ قارا، ئى پەرۋەردىگار، ئويلاپ باققايسەن،
 سەن كىمگە مۇشۇنداق مۇئامىلە قىلىپ باققان؟!
 ئاياللار ئۆز مېۋىلىرى - ئەرگە بوۋاقلارنى يېيىشكە بولامدۇ؟
 كاھىن ھەم پەيغەمبەرنى رەبىنىڭ مۇقەددەس جايىدا ئۆلتۈرۈشكە بولامدۇ؟!
۷ (شىن) ²¹ ياشلار ھەم قېرىلار كۈچلاردا يېتىشماقتا؛
 پاك قىزلىرىم ۋە ياش يىگىتلىرىم قىلىچلىنىپ يىقىلدى؛
 ئۇلارنى غەزىپىڭ چۈشكەن كۈنىدە قىردىڭسەن؛
 ئۇلارنى ھېچ ئايماي سويىدۇڭسەن.
۸ (تاۋ) ²² سەن ھېيت-بايرام كۈنىدە جامائەتنى چاقىرغاندەك،
 مېنى تەرەپ-تەرەپلەردىن بېسىشقا ۋەھىملەرنى چاقىردىڭ⁽³²⁾؛
 پەرۋەردىگارىڭ غەزەپ كۈنىدە قاچقانلار ياكى تىرىك قالغانلار يوق ئىدى؛
 ئۆزۈم ئەركىلىتىپ چوڭ قىلغانلارنى دۈشمەنم يەپ كەتتى.

³² «يەر.» 3:20 ۋە 10 نى كۆرۈڭ.

3-مۇناجات — جازا ۋە ئۈمىد ئازاب تارتقۇچى دەرد-ئەلەم تۆكىدۇ⁽³³⁾

3

✘ (ئالەم) ¹ مەن ئۆزىڭ غەزەپ تايىقىنى يەپ جەبىر-زۇلۇم كۆرگەن
ئادەمدۇرمەن⁽³⁴⁾.

² مېنى ئۆھەيدىۋەتتى،

نۇرغا ئەمەس، بەلكى قاراڭغۇلۇققا ماڭدۇردى؛

³ بەرھەق، ئۇ كۈن بويى قولىنى ماڭا قايتا-قايتا ھۇجۇم قىلدۇردى؛

✘ (بەت) ⁴ ئەتىلىرىمنى ۋە تېرىلىرىمنى قاقشال قىلىۋەتتى،

سۆڭەكلىرىمنى سۇندۇرۇۋەتتى.

⁵ ئۇ ماڭا مۇھاسىرە قۇردى،

ئۆت سۈيى ۋە جاپا بىلەن مېنى قاپسىۋالدى.

⁶ ئۇ مېنى ئۆلگىلى ئۇزۇن بولغانلاردەك قاپقاراڭغۇ جايلاردا تۇرۇشقا مەجبۇر

قىلدى.

✘ (گىمەل) ⁷ ئۇ مېنى چىقالمايدىغان قىلىپ چىتلاپ قورشىۋالدى؛

زەنجىرىمنى ئېغىر قىلدى.

⁸ مەن ۋارقىراپ ئىدا قىلساممۇ،

ئۇ دۇئايمىنى ھېچ ئىشتمىدى.

⁹ ئۇ يوللىرىمنى چېپىسلاشقان تاش تام بىلەن توسۇۋالدى،

چىغىر يوللىرىمنى ئەگرى-توقاي قىلىۋەتتى.

✘ (دالەت) ¹⁰ ئۇ ماڭا پايلاپ ياتقان ئېيىقتەك،

پىستىرىمدا ياتقان شىردەكتۇر.

¹¹ مېنى يوللىرىمدىن بۇراپ تېتما-تېتما قىلدى؛

مېنى تۈگەشتۈردى.

³³ 3-بابتا (1-66) سۆزلىگۈچى بەلكىم يەرەمىيانىڭ ئۆزى؛ ئۇ بەزى يەرلەردە (1) «يېرۇسالېمغا

ۋەكىل بولۇپ» سۆزلەيدۇ؛ (2) (يىزىڭچە) يەنە بەزى يەرلەردە مۇقەددەس روھ ئۆزىنىڭ ئارقىلىق

مەسھنىڭ گۇناھىمىز ئۈچۈن تارتىدىغان قۇربانلىق ئازابلىرىنى ئالدىنلا كۆرسىتىدۇ.

³⁴ مۇشۇ ئايەتتىكى «ئادەم» دېگەن سۆز، ئادەتتە «ئەركەك»، «ئوغۇل بالا»، باتۇر-پالۋاننى

كۆرسىتىدۇ.

¹² ئۇ ئوقياسنى كېرىپ،

مېنى ئوقنىڭ قارىسى قىلدى.

¶ (خې) ¹³ ئوقىدىدىكى ئوقلارنى بۆرەكلىرىمگە ⁽³⁵⁾ سانجىتقۇزدى.

¹⁴ مەن ئۆز خەلقىمگە رەسۋا ئويىپىتى،

كۈن بويى ئۇلارنىڭ مەسخىرە ناخشىسىنىڭ نىشانى بولدۇم.

¹⁵ ئۇ ماڭا زەردابىنى تويغۇچە يۇتقۇزۇپ،

كەكرە سۈيىنى تويغۇچە ئىچكۈزدى.

¶ (ۋاۋ) ¹⁶ ئۇ چىشلىرىمنى شېغىل تاشلار بىلەن چېقىۋەتتى،

مېنى كۈللەردە تۈگۈلدۈردى؛

¹⁷ جېنىم تىنچ-خاتىرجەملىكتىن يىراقلاشتۇرۇلدى ⁽³⁶⁾؛

ئازامبەخىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپ كەتتىم.

¹⁸ مەن: «دەرمانىم قالمىدى، پەرۋەردىگاردىن ئۈمىدىم قالمىدى» – دېدىم.

¶ (زائىن) ¹⁹ مېنىڭ خار قىلىنغانلىرىمنى، سەرگەردان بولغانلىرىمنى،

ئەمەن ۋە ئۆت سۈيىنى يەپ-ئىچكىنىمنى ئېسىڭگە كەلتۈرگەيسەن! ⁽³⁷⁾

²⁰ جېنىم بۇلارنى ھەردائىم ئەسلەۋاتىدۇ،

يەرگە كىرىپ كەتكۈدەك بولماقتا.

²¹ لېكىن شۇنى كۆڭلۈمگە كەلتۈرۈپ ئەسلەيمەنكى،

شۇنىڭ بىلەن ئۈمىد قايتىدىن ياندۇ، –

¶ (خەت) ²² مانا، پەرۋەردىگارنىڭ ئۆزگەرمەس مېھرىبانلىقلىرى! شۇڭا بىز

تۈگەشمىدۇق ⁽³⁸⁾؛

چۈنكى ئۇنىڭ رەھىمدىللىقلىرىنىڭ ئايىغى يوقتۇر؛

²³ ئۇلار ھەر سەھەردە يېڭىلىنىدۇ؛

سېنىڭ ھەقىقەت-سادىقلىقىڭ تولىمۇ مولدۇر!

³⁵ ئىبرانىيلار بۆرەكنى ۋىجدان ياكى ھېسسىياتنىڭ مەنبەسى دەپ قارايتتى.

³⁶ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «جېنىمنى تىنچ-خاتىرجەملىكتىن يىراقلاشتۇردۇڭسەن».

³⁷ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «مېنىڭ خار قىلىنغانلىرىم، مېنىڭ سەرگەردان بولغانلىرىمنى

ئەسلەيمەن، ئەمەن يېگەندەك ۋە ئۆت سۈيىنى ئىچۋالغاندەك بولمەن».

³⁸ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارنىڭ ئۆزگەرمەس مېھرىبانلىقلىرى ھەرگىز

ئۈزۈلمەيدۇ...»

²⁴ ئۆز-ئۆزۈمگە: «پەرۋەردىگار مېنىڭ نېسىۋەمدۇر؛

شۇڭا مەن ئۇنىڭغا ئۈمىد باغلايمەن» — دەيمەن.

۵ (تەت) ²⁵ پەرۋەردىگار ئۆزىنى كۈتكەنلەرگە،

ئۆزىنى ئىزدىگەن جان ئىگىسىگە مېھرىباندۇر؛

²⁶ پەرۋەردىگارنىڭ نىجاتىنى كۈتۈش،

ئۇنى سۈكۈت ئىچىدە ⁽³⁹⁾ كۈتۈش ياخشىدۇر.

²⁷ ئادەمنىڭ ياش ۋاقتىدا بويۇنتۇرۇقنى كۈتۈرۈشى ياخشىدۇر ⁽⁴⁰⁾.

۶ (يود) ²⁸ ئۇ يېگانە بولۇپ سۈكۈت قىلىپ ئولتۇرسۇن؛

چۈنكى رەب بۇنى ئۇنىڭغا يۈكلىدى.

²⁹ يۈزىنى توپا-تۇپراققا تەگكۈزسۇن ⁽⁴¹⁾،

— ئېھتىمال، ئۈمىد بولۇپ قالار؟

³⁰ مەڭزىنى ئۇرغۇچىغا تۇتۇپ بەرسۇن؛

تىل-ئاھانەتلەرنى تويغۇچە ئىشتىسۇن!

۷ (كاف) ³¹ چۈنكى رەب ئەبەدىل-ئەبەد ئىنساندىن ۋاز كەچمەيدۇ؛

³² ئازار بەرگەن بولسىمۇ،

ئۆزگەرمەس مېھرىبانلىقلىرىنىڭ موللۇقى بىلەن ئىچىنى ئاغرىتىدۇ؛

³³ چۈنكى ئۇ ئىنسان بالىلىرىنى خار قىلىشنى ياكى ئازابلاشنى خالىغان

ئەمەستۇر.

۸ (لامەد) ³⁴ يەر يۈزىدىكى بارلىق ئەسىرلەرنى ئاياغ ئاستىدا يانچىشقا،

³⁵ ھەممىدىن ئالىي بولغۇچىنىڭ ئالدىدا ئادەمنى ئۆز ھەققىدىن مەھرۇم

قىلىشقا،

³⁹ «سۈكۈت ئىچىدە» دېگەنلىك مۇشۇ يەردە يەنە «سەۋر-تاقەت بىلەن» دېگەننىمۇ بىلدۈرىدۇ.

⁴⁰ بۇ ئايەتنىڭ بەلكىم ئىككى مەنىسى بار: — (1) ئادەم ياش ۋاقتىدا جاپا-مۇشەققەتنى كۆرۈش ياخشى ئىشتۇر؛ (2) بابىلىنىڭ بويۇنتۇرۇقى يۈكلەنگەنلەر (سۈرگۈن بولغانلار) ئارىسىدىن ياشلار ئاخىرىدا بۇ بويۇنتۇرۇقنىڭ (تەخمىنەن 60 يىلدىن كېيىن) ئېلىپ تاشلىنىشىنى كۆرەلەيدۇ. شۇڭا شۇ چاغدا «بويۇنتۇرۇقنى كۆتۈرگەن ياشلار» نىڭ بەختى بولىدۇ؛ ئۇلارغا نىسبەتەن «ياشلىقتا بويۇنتۇرۇقنى كۆتۈرۈش ياخشى ئىشتۇر».

⁴¹ ئىبرانىي تىلىدا «ئاغزىنى تۇپراققا باستۇرسۇن». بۇ ھەرىكەت قاتتىق دۇئا-تىلاۋەت قىلىشنى بىلدۈرىدۇ.

³⁶ ئىنسانغا ئۆز دەۋاسىدا ئۇۋال قىلىشقا، - رەب بۇلارنىڭ ھەممىسىگە گۇۋاھچى ئەمەسمۇ؟

م (مەم) ³⁷ رەب ئۇنى بۇيرۇمىغان بولسا،

كىم دېگىنىنى ئەمەلگە ئاشۇرالىسۇن؟

³⁸ كۈلپەتلەر بولسۇن، بەخت-سائادەت بولسۇن، ھەممىسى ھەممىدىن

ئالىي بولغۇچىنىڭ ئاغزىدىن كەلگەن ئەمەسمۇ؟

³⁹ ئەمدى تىرىك بىر ئىنسان نېمە دەپ ئاغرىنىدۇ،

ئادەم بالىسى گۇناھلىرىنىڭ جازاسىدىن نېمە دەپ ۋاپىسايدۇ؟⁽⁴²⁾

د (نۇن) ⁴⁰ يوللىرىمىزنى تەكشۈرۈپ سىناپ بىلەيلى،

پەرۋەردىگارنىڭ يېنىغا يەنە قايتايلى؛

⁴¹ قوللىرىمىزنى كۆڭلىمىز بىلەن بىللە ئەرشتىكى تەڭرىگە كۆتۈرەيلى!

⁴² بىز ئىتائەتسىزلىك قىلىپ سەندىن يۈز ئۆردۈق؛

سەن كەچۈرۈم قىلىمىدىڭ.

د (سامەق) ⁴³ سەن ئۆزۈڭنى غەزەپ بىلەن قاپلاپ، بىزنى قوغلىدىڭ؛

سەن ئۆلتۈردۈڭ، ھېچ رەھىم قىلىمىدىڭ.

⁴⁴ سەن ئۆزۈڭنى بۇلۇت بىلەن قاپلىغانسەنكى،

دۇئا-تىلاۋەت ئۇنىڭدىن ھېچ ئۆتەلمەس.

⁴⁵ سەن بىزنى خەلقلەر ئارىسىدا داشقال ۋە نىجاسەت قىلدىڭ.

د (پې) ⁴⁶ بارلىق دۈشمەنلىرىمىز بىزگە قاراپ ئاغزىنى يوغان ئېچىپ مازاق

قىلدى؛

⁴⁷ ئۈستىمىزگە چۈشتى ئالاقزادىلىك ۋە ئورا-تۇزاق،

ۋەيرانچىلىق ھەم ھالاكەت.

⁴⁸ خەلقىمنىڭ قىزى نابۇت بولغىنى ئۈچۈن،

كۆزۈمدىن ياشلار ئۆستەڭ بولۇپ ئاقماقتا.

ل (ئايىن) ⁴⁹ كۆرۈم ياشلارنى ئۆزۈلمەي تۆكۈۋاتىدۇ،

ئۇلار ھېچ توختىيالمايدۇ،

⁴² گۇناھلىرىمىزنىڭ تېگىشلىك جازاسى جىسمانىي ھەم روھىي ئۆلۈم بولسا، بىز تىرىك چاغدا شۇ

تېگىشلىك جازانى تېخى تارتمىدۇق.

50 تاكى پەرۋەردىگار ئاسمانلاردىن تۆۋەنگە نەزەر سېلىپ ھالىمىزغا قارىغۇچە.

51 مېنىڭ كۆزۈم روھىمغا ئازاب يەتكۈزمەكتە،

شەھرىمنىڭ بارلىق قىزلىرىنىڭ ھالى تۈپەيلىدىن.

۷ (تسادە) 52 ماڭا سەۋەبىسىز دۈشمەن بولغانلار،

مېنى قۇشتەك ھەدەپ ئوۋلاپ كەلدى.

53 ئۇلار ئوردا جېنىمنى ئۈزۈپ كەچى بولۇپ،

ئۈستۈمگە تاشنى چۆرىدى.

54 سۇلار بېشىمدىن تېشىپ ئاقتى؛

مەن: «ئۈزۈپ تاشلاندىم!» - دېدىم.⁽⁴³⁾

۶ (كوف) 55 ھاڭنىڭ تۈۋلىرىدىن نامىڭنى چاقىرىپ ندا قىلدىم، ئى

پەرۋەردىگار؛

56 سەن ئاۋازىمنى ئاڭلىدىڭ؛

قۇتۇلدۇرۇشقا ندايىمغا قۇلىقىڭنى يۇيۇرۇۋالمىغىن!

57 ساڭا ندا قىلغان كۈندە ماڭا يېقىن كەلدىڭ،

«قورقما» - دېدىڭ.

۶ (رەش) 58 ئى رەب، جېنىمنىڭ دەۋاسىنى ئۆزۈڭ سورىدىڭ؛

سەن ماڭا ھەمىھەت بولۇپ ھاياتىمنى قۇتقۇزدۇڭ.

59 ئى پەرۋەردىگار، ماڭا بولغان ئۇۋاللىقنى كۆردۈڭسەن؛

مەن ئۈچۈن ھۆكۈم چىقارغايىسەن؛

60 سەن ئۇلارنىڭ ماڭا قىلغان بارلىق ئۆچمەنلىكلىرىنى،

بارلىق قەستلىرىنى كۆردۈڭسەن.

۷ (شىين) 61 ئى پەرۋەردىگار، ئۇلارنىڭ ئاھانەتلىرىنى،

مېنى بارلىق قەستلىگەنلىرىنى ئاڭلىدىڭسەن،

62 ماڭا قارشى تۇرغانلارنىڭ شىۋىرلاشلىرىنى،

ئۇلارنىڭ كۈن بويى كەينىمدىن كۈسۈر-كۈسۈر قىلىشقانلىرىنى ئاڭلىدىڭسەن.

63 ئولتۇرغانلىرىدا، تۇرغانلىرىدا ئۇلارغا قارىغايىسەن!

⁴³ ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە باركى، يەرەميا پەيغەمبەر «سۇ ئازگىلى»غا تاشلىۋېتىلگەن. لېكىن

مۇشۇ ئايەتلەردە ئېيتىلغان دەردلەر ئاشۇ سەرگۈزەشتىن ئېشىپ كېتىدۇ.

مەن ئۇلارنىڭ مەسخىرە ناخشىسى بولدۇم.
ن (تاۋ) ⁶⁴ ئۇلارنىڭ قوللىرى قىلغانلىرى بويىچە، ئى پەرۋەردىگار، بېشىغا
 جازا ياندۇرغايىسەن؛
⁶⁵ ئۇلارنىڭ كۆڭۈللىرىنى كاج قىلغايىسەن!
 بۇ سېنىڭ ئۇلارغا چۈشىدىغان لەنتىنىڭ بولىدۇ!
⁶⁶ غەزەپ بىلەن ئۇلارنى قوغلىغايىسەن،
 ئۇلارنى پەرۋەردىگارنىڭ ئاسمانلىرى ئاستىدىن يوقاتقايىسەن!

4- مۇناجات — خارابىلىك ئىچىدە تۇرغان يېرۇسالېم

4 **خ** (ئالەف) ¹ ئاھا! ئالتۇن شۇنچە جۇلاسىز بولۇپ كەتتى!
 ساپ ئالتۇن شۇنچە تۇتۇق بولۇپ كەتتى!
 مۇقەددەس ئۆيىدىكى تاشلار ⁽⁴⁴⁾ ھەربىر كۈچىنىڭ بېشىغا تۆكۈلۈپ چېچىلدى!
ب (بەت) ² زىننەتنىڭ ئوغۇللىرى شۇنچە قىممەتلىك،
 ساپ ئالتۇنغا تېگىشكۈسىز ئىدى،
 ھازىر ساپال كوزىلاردەك،
 ساپالچىنىڭ قولى ياسىغانلىرىچىلىكمۇ قىممەتتى يوق دەپ قارىلىۋاتىدۇ!
گ (گىمەل) ³ ھەتتا چېلبۇرلەر ئەمچىكىنى تۇتۇپ يېرىپ بالىلىرىنى
 ئېمىتىدۇ؛
 لېكىن مېنىڭ خەلقىم چۆلىدىكى تۈگىقۇشلارغا ئوخشاش رەھىمسىز بولدى ⁽⁴⁵⁾.
د (دالەت) ⁴ بوۋاقنىڭ تىلى ئۈسسۈزلۈقتىن تاڭلىيغا چاپلىشىۋاتىدۇ؛
 كىچىك بالىلار نان تىلىمەكتە،
 ھېچكىم ئۇلارغا ئۈشتۈپ بەرمەيۋاتىدۇ.

⁴⁴ «مۇقەددەس ئۆيىدىكى تاشلار» بولسا مۇقەددەس ئىبادەتخانىنىڭ تەركىبى بولغان يوغان
 ئويۇلغان تاشلارنى كۆرسىتىدۇ. بەزى ئالىملار «تاشلار» مۇقەددەس ئىبادەتخانىدىكى «گۆھەر،
 ياقۇتلار»نى كۆرسىتىدۇ، دەپ قارايدۇ؛ لېكىن بۇ گۆھەرلەرنى نېپوقادىنەسار مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى
 605-يىلى بابلغا ئېلىپ كەتكەنىدى.

⁴⁵ تۈگىقۇشلار ئادەتتە ئۆز بالىلىرىنى باقمايدۇ؛ بالىلىرى ئۆز-ئۆزىنى باقىدۇ.

¶ (خې) ⁵ نازۇنمەتلەرنى يەپ كۆنگەنلەر كوچىلاردا سارغىيىپ يۈرىدۇ؛ سۆسۈن كىيىم كىيدۈرۈلۈپ چوڭ قىلىنغانلار تېزەكلىكنى قۇچاقلاپ يېتىۋاتىدۇ.

¶ (ۋاۋ) ⁶ خەلقىمنىڭ قىزىنىڭ قەبىھلىكىگە چۈشكەن جازا سودومنىڭ گۇناھىنىڭ جازاسىدىن ئېغىردۇر؛

چۈنكى سودوم بىراقلا ئۆرۈۋېتىلگەنىدى، ھېچ ئادەمنىڭ قولى ئۇنى قىيىنمىغانىدى. ⁽⁴⁶⁾

۲ (زائىن) ⁷ خەلقىمنىڭ «نازارى» لىرى ⁽⁴⁷⁾ بولسا قارىدىن ساپ، سۈتتىن ئاق، تېنى قىزىل ياقۇتلاردىن پارقىراق ئىدى، تەقى-تۇرقى كۆك ياقۇتتەك ئىدى.

¶ (خەت) ⁸ ھازىر چىرايلىرى قۇرۇمدىن قارا؛ كوچىلاردا كىشىلەر تونىيالىمغۇدەك بولۇپ قالدى؛ بىر تېرە-بىر ئۈستىخان بولۇپ قالدى ⁽⁴⁸⁾؛ ئۇ قاقشاللىشىپ ياغاچتەك بولۇپ كەتتى.

۵ (تەت) ⁹ قىلىچتا ئۆلتۈرۈلگەنلەر قەھەتچىلىكتە ئۆلگەنلەردىن بەختلىكتۇر؛

چۈنكى ئۇلار قاقشال بولۇپ كەتمەكتە، تۇپراقنىڭ مېۋىلىرى بولمىغاچقا يىقىتىلماقتا.

۶ (يود) ¹⁰ باغرى يۇمشاق ئاياللار ئۆز قوللىرى بىلەن بالىلىرىنى قاينىتىپ پىشۇردى؛

خەلقىمنىڭ قىزى نابۇت قىلىنغاندا بالىلار ئۇلارنىڭ گۆشى بولۇپ قالدى.

۷ (كافى) ¹¹ پەرۋەردىگار قەھرىنى چۈشۈرۈپ پىغاندىن چىقتى،

⁴⁶ ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە باركى، خۇدا سودوم شەھرىنىڭ ئۈستىگە ئوت-گۈڭگۈرت ياغدۇرۇپ جازالىغان. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ تارتقان جازاسى ئىنتايىن قىسقا بولغان، يېرۇسالېمنىڭكىدەك ئۇزۇنغىچە سوزۇلغان ئەمەس، يەنە كېلىپ ئۇ «ئادەمنىڭ قولى» نىڭ زوراۋانلىقىغا ئۇچرىغان ئەمەس.

⁴⁷ «نازارى» لار بولسا مەلۇم مەزگىلدە ياكى ئۆمۈرۋايەت ئۆزلىرىنى خۇداغا ئالاھىدە ئاتاپ تاپشۇرغان كىشىلەردۇر. ئۇلار «نازارى» بولغان ۋاقىتتا چاچلىرىنى چۈشۈرمەيتتى، ھېچقانداق ھاراق-شاراب ئىچمەيتتى (تەۋرات، «چۆل» 21:6-21 نى كۆرۈڭ).

⁴⁸ ئىبرانىي تىلىدا: «تېرىسى ئۈستىخانلىرىغا چاپلىشىدۇ».

ئوتلۇق غەزىپىنى تۈكتى؛

زىئوندا بىر ئوت يېقىپ،

ئۇنىڭ ئۇللىرىنى يۇتۇۋەتتى.

ۛ (لامەد) ¹² يەر يۈزىدىكى پادىشاھلار ۋە جاھاندا بارلىق تۇرۇۋاتقانلار بولسا،

نە كۈشەندە نە دۈشمەننىڭ يېرۇسالېمنىڭ قوۋۇقلىرىدىن بۆسۈپ

كىرىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيتتى.

ۛ (مەم) ¹³ ھالبۇكى، پەيغەمبەرلىرىنىڭ گۇناھلىرى ⁽⁴⁹⁾ تۈپەيلىدىن،

كاھنلىرىنىڭ قەبىھلىكلىرى تۈپەيلىدىن،

ئۇلارنىڭ زىئوندا ھەققانىيلارنىڭ قانلىرىنى تۈككەنلىكى تۈپەيلىدىن،

— بۇ ئىش بېشىغا چۈشتى!

ۛ (نۇن) ¹⁴ ھازىر ئۇلار قارغۇلاردەك كوچىلاردا تېنەپ يۈرمەكتە،

ئۇلار قانغا بۇلغانغانكى،

ھېچكىم كىيىملىرىگە تەگكۈچى بولمايدۇ ⁽⁵⁰⁾.

ۛ (سامەق) ¹⁵ خەق ئۇلارغا: «يوقۇلۇش! ناپاكىلار! يوقۇلۇش! يوقۇلۇش،

بىزگە تەگكۈچى بولۇشما!» دەپ ۋارقىرىشماقتا.

ئۇلار قېچىپ تەرەپ-تەرەپكە سەرگەردان بولۇپ كەتتى؛

لېكىن ئەللەر: «ئۇلارنىڭ ئارىمىزدا تۇرۇشىغا بولمايدۇ!» — دەۋاتىدۇ.

ۛ (پې) ¹⁶ پەرۋەردىگار ئۆزى ⁽⁵¹⁾ ئۇلارنى تارقىتىۋەتتى؛

ئۇ ئۇلارنى قايتا نەزىرىگە ئالمايدۇ؛

كاھنلارنىڭ ھۆرمىتى قىلىنمىدى،

ياشانغانلارمۇ ھېچ مېھرىبانلىق كۆرمىدى.

⁴⁹ «پەيغەمبەرلەرنىڭ گۇناھلىرى» نى ئەمەس، بەلكى «پەيغەمبەرلىرىنىڭ گۇناھلىرى» — ئىسرائىلدا تۇرغان بۇ «پەيغەمبەرلەر» خۇدانى ئەمەس، بەلكى خەلقنى رازى قىلىش ئۈچۈن سۆز قىلىۋاتقان ساختا پەيغەمبەرلەرنى كۆرسىتىدۇ.

⁵⁰ مۇسا پەيغەمبەرگە تاپىلانغان قانۇن بويىچە، «ئۆلۈك»كە تەگكەن ئادەم «بۇلغانغان»، «ناپاك» ھېسابلىناتتى. ئۆلگەن نەرسىلەرگە ياكى «ناپاك» ئادەملەرگىمۇ تەگكەن كىشىلەر ئۆزلىرى بىر مەزگىلگىچە «ناپاك» بولىدۇ. مۇشۇ كاھىنلار ۋە پەيغەمبەرلەر شۇنچە كۆپ ئادەملەرنى ئۆلتۈرگەنكى، كىيىم-كېچەكلىرى ھەردائىم «بۇلغانغان» بولۇپ، ھېچكىم ئۇلارغا تېگىشكە پىتىنالماتتى.

⁵¹ ئىبرانىي تىلىدا سۆزمۇسۆز: «پەرۋەردىگارنىڭ يۈزى ئۇلارنى تارقىتىۋەتتى» دېيىلىدۇ.

۷ (ئاينى) 17 كۆزىمىز ياردەمنى بىھۈدە كۈتۈپ ھالىدىن كەتتى؛
دەرۋەقە بىزنى قۇتقۇزالمىغان بىر ئەلنى كۈتۈپ كۆزەت مۇنارلىرىمىزدا تۇرۇپ
كەلدۇق⁽⁵²⁾.

۸ (تسادە) 18 دۈشمەنلىرىمىز ئىزىمىزدىن قوغلاپ يۈردى؛
شۇڭا كوچىلاردا يۈرەلمەيتتۇق؛

ئەجلىمىز يېقىنلاشتى، كۈنلىرىمىز توشتى؛
چۈنكى ئەجلىمىز كەلدى!

۹ (كونى) 19 پېيىمىزگە چۈشكەنلەر ئاسماندىكى بۈركۈتلەردىن ئىتتىك؛
تاغلاردىمۇ بىزنى قوغلاپ يۈگۈردى،

باياۋاندىمۇ بىزنى بۆكتۈرمىدە پايلاشتى.

۶ (رەش) 20 جېنىمىزنىڭ نەپىسى بولغان، پەرۋەردىگارىڭ مەسھ
قىلغىنى⁽⁵³⁾ ئۇلارنىڭ ئورا-تۇراقلىرىدا تۇتۇلدى؛

بىز ئۇ توغرىسىدا: «ئۇنىڭ سايىسىدە ئەللەر ئارىسىدا ياشايمىز» دەپ
ئويلىدۇق!

۷ (شىين) 21 ئى ئۆز زېمىنىدا تۇرغۇچى، ئېدومنىڭ قىزى، خۇشال-خۇرام
يايرىغىن!

لېكىن بۇ جازا قەدەھى ساڭمۇ ئۆتىدۇ؛

⁵² «بىزنى قۇتقۇزالمىغان بىر ئەل» — ئىسرائىل ھەردائىم ئاۋۋال مىسىر بىلەن، ئاندىن ئاسۇرىيە بىلەن
ئىتتىپاق تۈزۈمەكچى بولۇپ، ئۇلاردىن ياردەم سورايتتى (مەسىلەن، 5:6؛ 18:2 نى كۆرۈڭ).

⁵³ «پەرۋەردىگارىڭ مەسھ قىلغىنى» — ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىنى كۆرسىتىدۇ.

«مەسھ قىلىش» كونا بىر ئۆرپ-ئادەتكە قارىتىلغان. تەۋراتتىكى بەلگىلىمىدە، يېڭى پادىشاھ
تىكلىنىش مۇراسىمىدا بېشىغا پۇراقلىق ياغ قۇيۇلاتتى. بۇ «مەسھ قىلىش» (ياكى «مەسھلەش»)
دەپ ئاتالغان. كېيىن پادىشاھ «مەسھ قىلىنغان» ياكى «پەرۋەردىگارىڭ مەسھ قىلغىنى»
(«پەرۋەردىگارىڭ مەسھلىگىنى») دەپ ئاتالغان. «مەسھ قىلىش» مۇراسىمى خۇدانىڭ ھوقۇقى
ۋە ئالاھىدە ياردىمى ئۇنىڭغا تاپشۇرۇلغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

ئەيسا «مەسھ» نىڭ ئۈستىگە بولسا ياغ ئەمەس، بەلكى مۇقەددەس روھ قۇيۇلغان.

سەنمۇ مەست بولسەن، يالڭاچلىنسەن!⁽⁵⁴⁾
n (تاۋ) ²² قەبىھلىكىڭنىڭ جازاسىغا خاتىمە بېرىلىدۇ، ئى زىئون قىزى؛
 ئۇ سېنى سۈرگۈنلۈككە قايتا ئېلىپ كەتمەيدۇ؛
 لېكىن، ئى ئېدوم قىزى، ئۇ سېنىڭ قەبىھلىكىڭنى جازالايدۇ؛
 ئۇ گۇناھلىرىڭنى ئېچىپ تاشلايدۇ!

5-مۇناجات — ئىسرائىلنىڭ رەھىم تىلەش دۇئاسى

5

¹ بېشىمىزغا چۈشكەنلەرنى ئېسىڭگە كەلتۈرگەيسەن، ئى پەرۋەردىگار؛
 قارا، بىزنىڭ رەسۋاچىلىقتا قالغىنىمىزنى نەزىرىڭگە ئالغايىسەن!
² مەراسىمىز⁽⁵⁵⁾ ياتلارغا،
 ئۆيلىرىمىز ياقا يۇرتلۇقلارغا تاپشۇرۇلدى.
³ بىز يېتىم-يېسىرلەر، ئاتىسىزлар بولۇپ قالدۇق؛
 ئانىلىرىمىز تۇل قالدى.
⁴ ئىچىدىغان سۇنى سېتىۋېلىشىمىز كېرەك؛
 ئوتۇننى پەقەت پۇلغا ئالغىلى بولىدۇ.
⁵ بىزنى قوغلىغۇچىلار تاپ باستۇرۇپ كېلىۋاتىدۇ؛
 ھالسىراپ، ھېچ ئارام تاپالمايمىز.
⁶ جان ساقلىغۇدەك بىر چىشلەم ئاننى دەپ،
 مىسىر ھەم ئاسۇرىيەگە قول بېرىپ بويسۇنغانىمىز.
⁷ ئاتا-بوۋىلىرىمىز گۇناھ سادىر قىلىپ دۇنيادىن كەتتى؛
 بىز بولساق، ئۇلارنىڭ قەبىھلىكىنىڭ جازاسىنى كۆتۈرۈشكە قالدۇق.

⁵⁴ ئېدوم ئىسرائىلغا ئۆچ بولۇپ، ھەردائىم ئىسرائىلنىڭ بېشىغا كۈلپەت چۈشكەندە خۇش بولىدۇ.
 «قەدەھ» — خۇدانىڭ غەزىپىگە تولغان «قەدەھ»نى كۆرسىتىدۇ (مەسىلەن، «يەر.» 17-15:25،
 28نى كۆرۈڭ). ئېدوم ئۇنى ئىچكەن كۈنىدە «يالڭاچ» بولۇپ، دۈشمەننىڭ ھۇجۇمىغا مۇھاپىزەتسىز
 قالدۇ، شۇنىڭدەك بۇلاڭ-تالاڭغا ئۇچراپ خىجالەتكە قالدۇرۇلدى.
⁵⁵ «مەراسىمىز» — ئىسرائىلغا تەۋە قىلىنغان زېمىننى كۆرسىتىدۇ. خۇدا ئۇلارغا ئۇنى مەراس
 قىلغانىدى.

8 ئۈستىمىزدىن ھۆكۈم سۈرگۈچىلەر قۇللاردۇر⁽⁵⁶⁾؛

بىزنى ئۇلارنىڭ قولىدىن ئازاد قىلغۇچى يوقتۇر.

9 دالادا قىلىچ تۈپەيلىدىن،

نېنىمىزنى تېپىشقا جېنىمىزنى تەۋەككۈل قىلماقتىمىز.

10 تېرىمىز تونۇردەك قىزىق،

ئاچلىق تۈپەيلىدىن قىزىتما بىزنى باسماقتا.

11 زىئوندا ئاياللار،

يەھۇدا شەھەرلىرىدە پاك قىزلار ئاياغ ئاستى قىلىندى.

12 ئەمىرلەر قولىدىن دارغا ئېسىپ قويۇلدى؛

ئاقساقاللارنىڭ ھۆرمىتى ھېچ قىلىنمىدى.

13 ياش يىگىتلەر يارغۇنچاقتا جاپا تارتماقتا،

ئوغۇل بالىلىرىمىز ئوتۇن يۈكلەرنى يۈدۈپ دەلدەڭشىپ ماڭماقتا.

14 ئاقساقاللار شەھەر دەرۋازىسىدا ئولتۇرماس بولدى⁽⁵⁷⁾؛

يىگىتلەر نەغمە-ئاۋادىن قالدى.

15 شاد-خۇراملىق كۆڭلىمىزدىن كەتتى،

ئۈسسۈل ئوينىشىمىز ماتەمگە ئايلاندى.

16 بېشىمىزدىن تاج يىقىلدى؛

ھالىمىزغا ۋاي! چۈنكى بىز گۇناھ سادىر قىلدۇق!

17 بۇنىڭ تۈپەيلىدىن يۈرەكلىرىمىز مۇجۇلدى؛

بۇلار تۈپەيلىدىن كۆزلىرىمىز قاراڭغۇلاشتى -

18 - زىئون تېغىغا قاراپ كۆزلىرىمىز قاراڭغۇلاشتى،

چۈنكى ئۇ چۆلدەرەپ كەتتى،

چىلىبۆرە ئۇنىڭدا پايلاپ يۈرمەكتە.

19 سەن، ئى پەرۋەردىگار، مەڭگۈگە ھۆكۈم سۈرىسەن؛

تەختىڭ دەۋردىن-دەۋرگە داۋاملىشىدۇ.

⁵⁶ «قۇللار» بەلكىم مۇستەبىت ھۆكۈمدارلىققا چىققان قۇللارنى كۆرسىتىدۇ؛ تەۋرات «پەند.»

21:30-22:22 نى كۆرۈڭ.

⁵⁷ ئادەت بويىچە ئاقساقاللار شەھەر دەرۋازىلىرىدا ئولتۇرۇپ سوت-ھۆكۈم بەجا كەلتۈرەتتى.

²⁰ سەن نېمىشقا بىزنى دائىم ئۇنتۇپسەن؟

نېمىشقا شۇنچە ئۇزۇنغىچە بىزدىن ۋاز كېچىسەن؟

²¹ بىزنى يېنىڭغا قايتۇرغايسەن، ئى پەرۋەردىگار!

شۇنداق بولغاندا بىز قايتالايمىز!

كۈنلىرىمىزنى قەدىمكىدەك ئەسلىگە كەلتۈرگەيسەن،

²² - ئەگەر سەن بىزنى مۇتلەق چەتكە قاقمىغان بولساڭ،

ئەگەر بىزدىن چەكسىز غەزەپلەنمىگەن بولساڭ!

قوشۇمچە سۆز

«يىغا-زارلار» بىزگە بېرىدىغان ئاساسىي خەۋەر

ئىبرانىي تىلىدىكى كۆپ شېئىرلارنىڭ شۇنداق بىر ئالاھىدىلىكى باركى، شېئىرنىڭ مۇھىم تېمىسى ياكى خەۋىرى دەل ئۇنىڭ ئوتتۇرىسىدا تېپىلىدۇ. بىز بۇ ئالاھىدىلىكنى «ئايۇپ» دېگەن كىتابتا بايقىدۇق، ۋە مۇشۇ مۇناجاتلارنىڭ تەركىبىنى ئوخشاش دەپ قارايمىز. بۇ ئازاب-ئوقۇبەت، قايغۇ-ھەسرەت ۋە ئۈمۈدسىزلىككە تولغان شېئىرلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىن، يەنى ئوتتۇرىسىدىكى شېئىرنىڭ دەل ئوتتۇرىسىدىن بىز مۇنۇ سۆزلەرنى ئوقۇيمىز: -

— «مانا، پەرۋەردىگارنىڭ ئۆزگەرمەس مېھرىبانلىقلىرى! شۇڭا بىز تۈگەشمىدۇق؛

چۈنكى ئۇنىڭ رەھىمدىللىقلىرىنىڭ ئايىغى يوقتۇر؛

ئۇلار ھەر سەھەردە يېڭىلىنىدۇ؛

سېنىڭ ھەقىقەت-سادىقلىقىڭ تولىمۇ مولدۇر!

ئۆز-ئۆزۈمگە: «پەرۋەردىگار مېنىڭ نېسىۋەمدۇر؛

شۇڭا مەن ئۇنىڭغا ئۈمىد باغلايمەن» - دەيمەن.

پەرۋەردىگار ئۆزىنى كۈتكەنلەرگە،

ئۆزىنى ئىزدىگەن جان ئىگىسىگە مېھرىباندۇر؛

پەرۋەردىگارنىڭ نىجاتىنى كۈتۈش،

ئۇنى سۈكۈت ئىچىدە كۈتۈش ياخشىدۇر.

ئادەمنىڭ ياش ۋاقتىدا بويۇنتۇرۇقنى كۈتۈرۈشى ياخشىدۇر.

ئۇ يېگانە بولۇپ سۈكۈت قىلىپ ئولتۇرسۇن؛

چۈنكى رەب بۇنى ئۇنىڭغا يۈكلىدى.

يۈزىنى توپا-تۇپراققا تەگكۈزسۇن،

- ئېھتىمال، ئۈمىد بولۇپ قالار؟

مەڭزىنى ئۇرغۇچىغا تۇتۇپ بەرسۇن؛

تىل-ئاھانەتلەرنى تويغۇچە ئىشتىسۇن!
 چۈنكى رەب ئەبەدىل-ئەبەد ئىنساندىن ۋاز كەچمەيدۇ؛
 ئازار بەرگەن بولسىمۇ،
 ئۆزگەرمەس مېھرىبانلىقلىرىنىڭ موللۇقى بىلەن ئىچىنى ئاغرىتىدۇ؛
 چۈنكى ئۇ ئىنسان بالىلىرىنى خار قىلىشنى ياكى ئازابلاننى
 خالىغان ئەمەستۇر» 33-22:3.

بىز بۇ خەۋەرلەرنى مەرسىيەنىڭ ئىسرائىللارغا، شۇنىڭدەك ئۇلارغا ئوخشاش،
 ھەرخىل قايغۇ-ھەسرەت ياكى ئازاب-ئوقۇبەتكە چۆمگەن ھەرقايسى
 ئوقۇرمەنلىرىمىزگە يەتكۈزگەن ئاساسىي مۇھىم خەۋىرى دەپ ئىشىنىمىز. ئىسرائىلغا
 ئوخشاش، ئۇلار بىزگىمۇ تەسەللى-ئۈمىد يەتكۈزگەي. ئامىن!